SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

4-maxsus son (5-jild)

2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5SI4Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/4 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY’ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, Oʻzbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, Oʻzbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo oʻgʻli – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar boʻlimi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod Oʻktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Fargʻona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Joʻraboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Gʻaybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, “Tashkent International University of Education” xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Moʻmin – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

Oʻroqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Koʻchimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov Gʻaybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqanddavlatuniversiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot boʻlimi psixologik xizmat boshligʻi.

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Roʻyxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari boʻyicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar roʻyxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 4-maxsus son (May, 2025). - 295 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Abduraxmonov Mirsaid Muzaffarovich
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING
HUQUQIY ASOSLARI YARATILISHI 10-16

Atamuratova Dilafruz
TURKISTON VAQTLI MATBUOTI TARIXI: XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI 17-22

Abdushukurova Iqbol
TARIXIY KVESTLARNI TASHKIL QILISH USULLARI 23-27

Redjapov Doniyor
JANUBIY OROLBO‘YI AHOLISI HARBIY SAN’ATINING TARIXIY ILDIZLARI XUSUSIDA 28-31

Sultanov Samandar
QUYI ZARAFSHON VODIYSI GEOGRAFIK XUSUSIYATI: PALEOEKOLOGIYASI
JARAYONLARIGA DOIR BA’ZI CHIZGILAR 32-35

Matyakubov G‘ayrat
XORAZM VOHASIDA IJTIMOIY-IQTISODIY VA ETNIK-MADANIY MUNOSABATLAR
RIVOJLANISHIGA DOIR BA’ZI CHIZGILAR (XIII-XV ASRLAR)........ 36-39

Eshkuvatov Muhammad Keldiyor o‘g‘li
MARKAZIY OSIYO BOZORLARI (XIX ASR YEVROPALIK SAYYOHLAR NIGOHIDA) 40-45

G‘aniyev Mirjalol
QADIMGI TURKLARDA IJTIMOIY HAYOT 46-51

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Abdullaev Altinbek
KORXONALARDA UN MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH LOYIHASI
BOSH BYUDJETINING METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 52-66

Latipov Ashur Ali, Umarova Muzira
INVESTITSIYA STRATEGIYASI VA UNING MENEJMENTDAGI O‘RNI 67-71

Rustamova Sayyora
STRATEGIK BOSHQARUV-RAQOBAT USTUNLIGINING ASOSI 72-77

Буранова Лола, Арипова Азиза
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТА ДОСУДЕБНОГО РАЗРЕШЕНИЯ НАЛОГОВЫХ СПОРОВ 78-87

Maxkamov Navruzjon Tuxtamishovich
KORXONALAR BOSHQARUVIDA “YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARINI
QO‘LLASH AHAMIYATI 88-94

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Saidov Xakim G‘afurovich
TALABALARNI HARBIY VATANPARVARLIK RUHIDA
TARBIYALASH – DAVLAT SIYOSATI DARAJASIDA 95-98

Kadirova Ziyoda
ILMIY IJODNING IJTIMOIY, MADANIY VA TARIXIY O‘LCHAMLARI 99-104

Muzaffarov Navruzxon Baxronovich
SHAYX XUDOYDOD VALINING INSON VA OLAM MUNOSABATLARIGA OID QARASHLARINING FALSAFIY TAHLILI 105-108

Raxmatova Mexrinoz Majitovna
YOSHLAR MA'NAVIY SALOHIYATINI YUKSALTIRISH BORASIDAGI DAVLAT SIYOSATINING NAZARIY-HUQUQIY VA FALSAFIY ASOSLARI 109-113

Karimova Lola Muzafarovna
IJTIMOIY MOBILLIK NAZARIYASIGA YONDASHUVLARNING TARIXIY TAHLILI 114-119

Jumayeva Shahlo Suyunovna
JAN POL SARTRNING EKZISTENSIAL FALSAFASIDA ERKINLIK VA YOLGʻIZLIK MASALALARINI YORITISHNING OʻZIGA XOS XUSUSIYATLARI 120-125

Djurayev Gʻolib
JAN POL SARTR VA ALBER KAMYU FALSAFIY QARARSHLARIDA ERKINLIK MASALASI 126-130

Rajabov Oʻtkirjon
KONSENSUS MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA “TEMUR TUZUKLARI” ASARINING AHAMIYATI 131-134

Bekmuhammadova Sabrina Ismoil qizi
GENDER ZOʻRAVONLIGIGA QARSHI KURASH CHORALARI 135-139

Xudoykulov Azamat, Beshimova Aziza
MA'NAVIY BARKAMOL INSON TUSHUNCHASI VA UNING MOHIYATI 140-144

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Abduganiyeva Djamila Rustamovna
MACHINE TRANSLATION POST-EDITING THROUGH A HERMENEUTIC LENS 145-151

Murtazayeva Xadicha
INGLIZ VA OʻZBEK TIBBIY TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI 152-155

Несипбаева Саодатхан
ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕДАЧИ АМЕРИКАНСКИХ ДИАЛЕКТИЗМОВ И ПРОСТОРЕЧИЙ В РУССКИХ ПЕРЕВОДАХ “ТОМА СОЙЕРА” 156-160

Axmedjanova Farida, Toirova Shohida
XX ASRDA AYOL OBRAZINING SHAKLLANISHI VA TARAQQIYOTI 161-165

Oʻrinova Shoxsanamxon Nosirjon qizi
TAHDID NUTQIY AKTLARI: LINGVOPRAGMATIK TAHLIL VA MENASIV KOMMUNIKATSIYA XUSUSIYATLARI 166-170

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Salaev Nodirbek
PENITENSIAR TIZIM VA UNING DAVLAT BOSHQARUVIDAGI OʻRNI 171-178

Турсунов Ойбек Батирович
МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СОТРУДНИЧЕСТВА ГОСУДАРСТВ РЕГИОНА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ 179-184

Xakimova Inobatxon
XOTIN-QIZLAR HUQUQLARINING XALQARO HUQUQ DOIRASIDA SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI 185-191

Мардонов Амиржон Шерзод угли
ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ ПРИ ПРИМЕНЕНИИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЕ БАНКОВСКОГО СКОРИНГА 192-202

Jonuzoqova Yulduz Izzatulla qizi
AXBOROT TEXNOLOGIYALARI SOHASIDAGI TRANSMILLIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHDA KONVENSIONAL VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH 203-207

Xolmo'minov Shavkat Jumaevich
EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI HUQUQIY TA'MINLASH SOHASIDAGI MUHIM TASHABBUSLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 208-215

Khudayberganova Nigina To'lqin qizi
THE NOTION AND CODIFICATION OF THE LAW ON SPECIAL MISSIONS IN INTERNATIONAL LAW 216-221

Саидов Бобур Бахромжонович
МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ВОПРОСАХ ИНТЕРНЕТ-ЮРИСДИКЦИИ: ТЕНДЕНЦИИ УНИФИКАЦИИ ПРАВОВЫХ НОРМ И ПЕРСПЕКТИВЫ УЧАСТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В ГЛОБАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМАХ РЕГУЛИРОВАНИЯ 222-229

Normurodova Behro'za Xolmo'minovna
RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASH VA TAHLIL QILISHDA INTERPOL VA EUROPOL TAJRIBASI: O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY AHAMIYATI 230-236

Qilichova Kamola Luqmonxon qizi
DINIY MAZMUNDAGI MATERIALLARNI QONUNGA XILOF RAVISHDA TAYYORLASH, SAQLASH, OLIB KIRISH VA TARQATISH JINOYATLARINING YURIDIK TARKIB BELGILARI 237-248

Shagilov Pulatbek Koptleuovich
BEZORILIKNING VIRTUAL YUZI: HUQUQIY BAHOLASH VA JAVOBGARLIK MASALALARI 249-256

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Imomov Sirojiddin Ilxomovich
SPORT FAOLIYATI MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHDA KASBIY-PEDAGOGIK TA'MINOTINING AHAMIYATI 257-263

Khayrova Madina Rasimovna
NATYURMORT JANRIDA ISHLAGAN RASSOMLAR ASARLARINING REKONSTRUKTIV TAHLILI 264-269

Mirkasimova Zilola Alisherovna
MAKTABGACHA YOSHDA NUTQ RIVOJI BOSQICHLARI 270-273

Xudaykulova Shaxlo Mamaniyozovna
AXLOQIY RIVOJLANISH VA NEYROPEDAGOGIK USULLARNING O'ZARO TA'SIRI 274-278

Shakirova Dildora Abdumalikovna
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI XORIJIY VA MILLIY TAJRIBA ASOSIDA BAHOLASH 279-285

Djurayeva Nargis Narkulovna
TABIIY FANLAR DARSLARINI TASHKIL ETISHDA INTENSIV METODLARNING QO'LLANILISHI 286-290

Baltayeva Ma'mura, Davletova Bikajon
MEDIA LITERACY TEACHING METHODOLOGY 291-294

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Special Issue 4 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

09.00.00 – FALSAFA FANLARI - PHILOSOPHICAL SCIENCES

Received: 05 May 2025
Accepted: 15 May 2025
Published: 30 May 2025

Article / Original Paper

THE EDUCATION OF STUDENTS IN THE SPIRIT OF MILITARY PATRIOTISM IS A PRIORITY OF STATE POLICY

Saidov Khakim Gafurovich
Associate Professor,
Department of National Idea and Philosophy
Urgench State Pedagogical Institute

Abstract. The article highlights the relevance of educating young people in the spirit of patriotism, its central role in state policy, the key aspects of ongoing reforms in this area, as well as the traditional and modern methods of fostering military-patriotic education among youth in the context of globalization.

Keywords: educating in the spirit of patriotism, state policy, youth, reforms, Strategy directions, youths union, military-administrative sector, globalization, morale, traditional and modern methods.

TALABALARNI HARBIY VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH – DAVLAT SIYOSATI DARAJASIDA

Saidov Xakim G'afurovich
Urganch davlat pedagogika institute
Milliy g'oya va falsafa kafedrasi dotsenti
E-mail: saidovakim654@gmail.som

Annotatsiya. Maqolada yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasining dolzarbligi, davlat siyosati markazida turganligi, bu borada olib borilayotgan islohotlarning muhim jihatlari hamda globallashuv jarayonida yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning an'anaviy va zamonaviy usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: vatanparvarlik, ruhida tarbiyalash, davlat siyosati, yoshlar, islohat, harakatlar strategiyasi, yoshlar ittfoqi, harbiy-ma'muriy sector, globalizatsiya, ahloq, an'anaviy va zamonaviy usullar.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI4Y2025N14

Kirish. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Barchamizga yaxshi ma'lumki, vatanparvarlik har bir davlat hayotining ma'naviy asosi hisoblanadi va jamiyatni har tomonlama rivojlantirish borasida eng muhim safarbar etuvchi kuch sifatida namoyon bo'ladi" . Har qanday ishda vatanparvarlik hissi namoyon bo'lishi kerak. Chunonchi, davlatimiz ramzlari, milliy qadriyat va an'analarimiz, tarixiy obidalar va qadamjolarimiz shular jumlasidandir. Demak, vatanparvarlik – o'z Vatani va ona yeriga muhabbat; uning tarixi, madaniyati, milliy va umuminsoniy qadriyatlarini hurmat qilish; har bir insonning o'z kuchiga ishonchi va butun jamiyatning birdamligi; o'z mamlakati tarixiga aloqadorligi va kelajagi uchun mas'uliyatni his etishi; bir so'z bilan aytganda o'z ona Vatani uchun jonbozlik ko'rsatishidir. Bunday jonbozlik esa yoshlarda ta'lim jarayonida singdiriladi.

Darhaqiqat, bugungi kunga qadar yoshlar orasida vatanparvarlik hissini shakllantirish keyingi oʻrinlarga tushib ketgan edi.

Adabiyotlar tahlili va metod. Mavzuning oʻrganilganlik darajasi haqida soʻz yuritadigan boʻlsak avval Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev asarlarida, farmonlarida oʻz aksini topgan va Erkin Yusupov, B.Toʻxtayev, A. Xolboyev singari oʻzbek olimlari ish olib borganlar. Aynan shunday sharoitda mamlakatimiz yoshlarini vatanparvarlik, shu jumladan, harbiy-vatanparvarlik, yuksak maʼnaviy-axloqiy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularning ongiga tinchlik va totuvlikni koʻz qorachigʻidek asrab-avaylash zarurligini chuqur singdirish, “Xalq va armiya — bir tan-u, bir jondir!” degan ezgu gʻoya asosida yoshlar tarbiyasiga masʼul vazirlik va idoralarning kuch va imkoniyatlarini bir gʻoya, bir maqsad asosida birlashtirish talab etilmoqda[1;]. Mamlakatimiz kelajagini belgilashda shijoatli, qatʼiy, maqsadni aniq qoʻyib, shu asosda harakat qilayotgan yoshlarning oʻrni katta. Kelajak egalarining barkamol boʻlib voyaga etishi, ilm-u fan, zamonaviy texnika va texnologiyalarni puxta egallashi, davr talablari asosida taʼlim va tarbiya olishi, jismoniy tarbiya va sport bilan shugʻullanishi uchun etarlicha sharoitlar muhayyo etilyapti.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti, Qurolli Kuchlar Oliy Bosh Qoʻmondoni SH.M.Mirziyoyev taʼkidlaganidek, “Yoshlarimizni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash boʻyicha uzluksiz olib boriladigan ishlar biz uchun dolzarb ahamiyatga egadir. Vatanparvarlik har bir davlat hayotining maʼnaviy asosi hisoblanadi va jamiyatni har tomonlama rivojlantirish borasida eng muhim safarbar etuvchi kuch sifatida namoyon boʻladi” [2;].

Darhaqiqat, vatanparvarlik yoshlarda fuqarolik burchi, shaxsiy masʼuliyat hissi, Vatan taqdiriga daxldorlik tuygʻusini, faol hayotiy pozitsiya va qatʼiy eʼtiqodini, kasbiy mahoratini shakllantiradigan qudratli vositadir. Bundan unumli foydalangan holda yoshlarimizda yot gʻoyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish, Ona-yurt taqdiri uchun masʼuliyat tuygʻusini mustahkamlash, ularni oʻz kasbiga sadoqatli va har tomonlama yetuk kadrlar etib tarbiyalash boʻyicha aniq chora-tadbirlar koʻrishimizni taqozo qilmoqda.

Vatan ravnaqi gʻoyasi Vatanga daxldorlik hissi mazmunini, har bir kishining manfaatlarini yurt manfaatlari bilan uygʻunlashtiruvchi, uni xalq baxt-saodati yoʻlida xizmat qilishga undovchi bunyodkor gʻoyadir. U milliy istiqlolning oliy maqsadi Oʻzbekistonda yashayotgan barcha fuqarolarning el-yurt kamoli bilan bogʻliq orzu-umidlarini amalga oshirishni ifodalaydi. Vatanni ardoqlash, eʼzozlash va unga xizmat qilish Konstitutsiyamizning 64-moddasida ham mustahkamlab qoʻyilgan. Jumladan, “Oʻzbekiston Respublikasini himoya qilish – Oʻzbekiston Respublikasi har bir fuqarosining burchidir. Fuqarolar qonunda belgilangan tartibda harbiy yoki muqobil xizmatni oʻtashga majburdirlar” [3; Б.25.].

Muhokama va natijalar. Tadqiqotda farmon va qarorlar, oʻzbek olimlarining ilmiy ishlariga, jumladan I.Saidov , S.Samarov, K. Sattarov, G.Maslou va boshqa olimlarning ishlari asosida yondashuvlar keltirilgan.

Vazirlar Mahkamasining 29.06.2023-yildagi “Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi 267-son qarori qabul qilindi.

Hujjat bilan 2023-2027-yillarda yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirish Kontseptsiyasi tasdiqlangan. Unga koʻra yosh boʻyicha guruhlardan kelib chiqqan holda tadbirlar 5 ta bosqichda amalga oshiriladi:

- I bosqich– 3–7 yosh;

- II bosqich– 7–10 yosh;
- III bosqich – 11–17 yosh;
- IV bosqich– 18– 21 yosh;
- V bosqich – 22 – 30 yosh. [4;].

Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash doirasida ular uchun turli musobaqalar, koʻrgazmalar va masʼul tizim va idoralar vakillari bilan uchrashuvlar tashkillashtiriladi.

Shuningdek:

-yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlarini muvofiqlashtirish uchun hududiy shtablar tashkil etiladi;

-harbiy xizmatchilar tomonidan mahallalarda tashviqot ishlari olib boriladi;

-“Vatan himoyasi” yoshlar va oʻsmirlar harakati hamda harbiy qismlarda Yoshlar ittifoqini faoliyati takomillashtiriladi;

-Uyushmagan va huquqbuzarlik sodir etishga moyil yoshlar uchun “Harbiy qismda bir kun“ kabi tadbirlar oʻtkaziladi;

-“Vatanparvar” tashkilotlarida ochiq eshiklar kun oʻtkaziladi;

-sogʻlom turmush tarzi, yot gʻoyalar va jinoyatchilikka qarshi kurashni targʻib qiluvchi hujjatli va badiiy filьmlar namoyish etiladi. Vatanparvarlik taʼlimi — bu davlat organlari, jamoat birlashmalari va tashkilotlarining yoshlar orasida yuqori vatanparvarlik ongini, Vataniga sodiqlikning yuksak tuygʻusini shakllantirish, oʻz fuqarolik burchini bajarishga tayyorlik, eng muhim konstitutsiyaviy Vatan manfaatlarini himoya qilish boʻyicha majburiyatlardir. Vatanparvarlik tarbiyasi jarayonini ona zaminni oʻrganmasdan tasavvur etib boʻlmaydi. Yurtimizdagi turli muzeylariga ekskursiyalar, sayyohlik sayohatlari va piyoda sayohatlar, Vatan va ona zamin tarixi, folklor merosi, tabiat boyligini oʻrganish — bularning barchasi qiziquvchan bolaning ongi uchun juda qiziq, shuningdek, maktab oʻquvchilariga yoshligidan imkon beradi ularning Vatani yer yuzidagi eng yaxshi joy ekanligini, bu yerda tugʻilganligingizdan chinakam faxrlanishingizni anglash. Bugungi kunda vatanimiz oldida turgan eng dolzarb vazifamiz bu mustaqillikni asrash, xalqimiz tinchligini, osoyishtaligini saqlashdir. Tarixda yurt ozodligi, mustaqilligi yoʻlida dushmanga qarshi mardonavor kurashgan buyuk vatandoshlarimiz Shiroq, Jaloliddin Manguberdi, Temur Malik, Najmiddin Kubro, Amir Temur va Bobur kabi milliy qahramonlarimizning jasoratini yoshlarimiz ongiga singdirish ularda vatanga daxldorlik hissini kuchaytirish va vatanparvarlik tuygʻusini shakllantirishda muhim oʻrin tutadi. Yoshlarda vatanparvarlik va milliy gʻururni shakllantirish kompaniyabozlik bilan hal etiladigan vazifa emas, u tinmay izlanishni, yangi-yangi ish usullarini, vositalarini topishni, jamiyat potentsialidan, maʼnaviy-axloqiy tarbiya borasidagi tajribalaridan samarali foydanishni toqazo etadi. Ijtimoiy borliqning dinamik xususiyati, modernizatsiyaga moyilligi va hayotga yangi avlodlarning kirib kelishi kabi jarayonlar vatanparvarlik va milliy gʻurur tuygʻusini tarbiyalashga ham uzluksiz, permanent voqelik sifatida yondashishga undaydi. Yoshlar psixologiyasi, ijtimoiy ongidagi oʻzgarishlarning ziddiyatli xarakteri, ular qiziqishlarining u yoki bu tomonga evrilib, tranformatsiyaga uchrab turishi muammolarni dolzarblashtiradi va yangi yondashuvlarni toqazo etadi [5;C.190-199.]. A.G.Maslouning yozishicha, taʼlim-tarbiyaning bosh vazifasi yoshlarni “kreativ shaxs” qilib shakllantirish, bu fazilat esa ularga “tabiat tomonidan berilgan mohiyat emas” [6;C.85.]. Kreativ shaxsni shakllantirish esa shu zahoti “inson tabiatini, xarakterini transformatsiya qilish, insondagi, uning dunyoqarashi, hayotiy

falsafasi, hayot yoʻli, axloqiy kodeksi, ijtimoiy qadriyatlar bilan bogʻliq barcha insoniy narsalarni toʻla roʻyobga chiqarish masalasini kun tartibiga qoʻyadi" [6;C.85.]. Yoshlarda Vatanparvarlik va milliy gʻurur faqat vatanga sodiqlik haqidagi qasam ichish, hatto harbiy xizmatni intizomli bajarishgina emas, ular insondan, yoshlardan ijtimoiy borliq uchun masʼullikni oʻz boʻyniga olgan ijodkor, kreativ faol shaxs boʻlishni ham talab etadi.

Xulosa. Xulosamiz shuki, vatanparvarlikdek ulugʻ hisni balandparvoz shiorga emas, oʻzimizning kundalik odatimizga aylantirsakgina bugungi kunimiz ham, kelajagimiz ham obod va farovon boʻlib boraveradi. Chunki, buning uchun Ollohning nazari tushgan bizning sevimli Oʻzbekistonimizda hamma imkoniyatlar bor. Bir qarashda harbiy xodimlarda vatanparvarlik va milliy gʻururni shakllantirish, tarbiyalash shart emas. Yaʼni harbiy xizmatga shunday fazilatlarga ega shaxslar qabul qilinadi, ularda bu fazilatlarni tarbiyalash uchun vaqt sarflashga hojat yoʻq. Biroq harbiy xodimlar ham yoshi, tajribasi va emotsional psixologik tuzilishlari, tashqi taʼsirlarga turlicha reaktsiya qilishi bilan oddiy fuqarolardan farq qilmaydi. Ularga ham tartiblarni unutish, oilaviy tashvishlarga berilish, kasallanish, iztirob chekish, hatto qasamyodini unutish kabilar xos. Shuning uchun harbiy xodimlar ichida maʼnaviy-axloqiy va maʼrifiy ishlar, tadbirlar olib boriladi. Bundan tashqari, ichki va tashqi xavflarning rang-barangligi, koʻpincha tasodifan yuzaga kelishi ulardagi maʼnaviy-ruhiy va kasbiy tayyorgarlikni mudom yangilab, boyitib, zamonaviy usullar bilan toʻldirib turishni taqozo etadi. Ushbu omillar professiogrammaga taʼsir etmay qolmaydi.

Agar biz ahil boʻlsak, el-yurt manfaati yoʻlida bir tanu bir jon boʻlib yashasak, oʻzimizdan sotqin chiqmasa, oʻzbek xalqini hech kim hech qachon yenga olmaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишлари самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" 2023 йил 29 июндаги 267-сон қарори.
2. Мирзиёев Ш.М. Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир // Халқ сўзи. 247 (6741)-сони. – 2017. 7 декабрь.
3. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси –Тошкент, Ўзбекистон, 2017, -Б. 18.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишлари самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" 2023 йил 29 июндаги 267-сон қарори.
5. Маслоу А.Г. Дальние пределы человесеской психики. Москва: Евразия, 1997. С.190-199.
6. Маслоу А.Г. Дальние пределы человесеской психики. Москва: Евразия, 1997. С.85.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/4 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).